

izhajati. Mej njimi je jako poštenih, rodoljubnih mož, ki bridko obžalujejo sedanji boj in bi ga radi poravnali; ko bi v ozadju ne stali elementi, ki ščujejo neprenehoma in prostrujejo boj, bi zavlada kmalu bolje razmere

Tako je bilo v minolem zasedanju razmerje mej deželnozborskimi strankami. Ugodno pač ni bilo, a vendar ne tako sovražno, kakor v prejšnjih zasedanjih.

Zato pa se je poostrilo razmerje mej strankami in vlado. Povod temu je dala slaba politična uprava. Odkar je baron Hein predsednik dež. vlade, še nikdar se ni politična uprava tako z narodne, kakor s katoliške strani, tako ostro pritikovala, kakor letos. Ta kritika se je nanašala na posamezne osebe, a bila je zaslužena. Obžalovati je samo, da se ni tudi umirovljenje novomeškega glavarja Vestenecka in črnomaljskega komisarja Schiwitza spravilo v razgovor, zakaj kar sta počenjala ta dva dolgo vrsto let in ne da bi se kdo za to zmenil to presega vse meje, to že ne spada več samo pred disciplinarno oblast.

To so momenti, katere označujejo zadnje zasedanje našega dež. zbora v političnem oziru. V gospodarskem oziru se je gibalo delovanje dež. zbora v običajnem okviru in je storil dež. zbor, kar so mu dopuščala njegova sredstva.

Politični pregled.

O položaju. — V četrtek je nastopila v našem parlamentu pavza, ki je trajala do 17. t. m. To se je zgodilo zaradi zasedanja delegacij, ki so se sešle v soboto dne 12. t. m. v Budimpešti. V državnem zboru so Čehi tudi v četrtek obstruirali s tem, da so predlagali poimenska glasovanja glede raznih peticij predloženih državnemu zboru. Za take predloge so glasovali tudi nekateri slovenski in hrvatski poslanci, kakor dr. Laginja, dr. Gregorec, dr. Gregorčič, Bulat, Perič, Košar, Pogačnik. S tem se je hotelo pokazati, da Čehi niso popolnoma osamljeni, kakor so to vedno trdili oficijozni listi. Čehi so pripravljeni na vse, a obstrukcije ne popuste in jo tudi ne morejo, ako jim vlada ne da kakega zadoščenja. Jezikovne naredbe, katere je predložila vlada za Češko in Moravsko državnemu zboru, niso ne le nezadovoljile Čehov, marveč so jih celo še bolj ogorčile in razdražile. Sicer so pa tudi te naredbe take, da ni niti misliti o tem, da bi jih državni zbor vsprejel, saj še Nemcem ne ugajajo, če tudi so skovane v njih prid in Čehom na škodo. Zaradi tega je pa tudi podal svojo ostavko češki deželni minister dr. Režek, katere pa cesar ni vsprejel. Dr. Režek je bil namreč v petek pri cesarju v avdijenci, da mu razloži vzroke, ki ga silijo k odstopu. Pri tej priliki, tako poročajo listi, je baje dr. Režek cesarju rekel, da jezikovnim naredbam, kakoršne je vlada predložila, Čehi ne morejo nikdar pritrditi. Ker pa ni cesar vkljub tem pojasnilom vsprejel dr. Režekove ostavke, marveč ga pregovoril, da še na dalje ostane na svojem mestu in mu tudi izrazil svoje popolno zaupanje, in ne še izgubljeno upanje, da so Čehom še tekom teh dni na kak način vstreže ter se jih pripravi do tega, da opuste obstrukcijo. Za to je pa ta skoro osemdnevni odmor prišel jako v prilog vladi, ki se baje v resnici pogaja v tem smislu s Čehi. Predno je ministerski predsednik dr. Körber odpotoval v Budimpešto, da tam predstavi cesarju v nedeljo avstrijske delegate, imel je ministerski svet svojo sejo, v kateri se je razpravljalo to vprašanje in o izidu tega posvetovanja je najbrže dr. Körber poročal ce-

sarju že v nedeljo. Vlada se je na različne načine trudila, da bi zadušila češko obstrukcijo. Pri tem so jej šle na roko razne desničarske stranke. Najbolj se je mislilo in se misli tudi še sedaj na premembo pravilnika, toda Nemci nečejo v to privoliti. Potem so poskušale desničarske stranke pridobiti Čeha za opustitev obstrukcije v tem, da so jih zagotovile, da bodo v odseku glasovale za take premembe vladnega načrta o jezikovnem zakonu, kakoršne bodo Čehi zahtevali. Čehi so se bili deloma že udali, kar je nastopila vlada in se izrekla proti vsaki taki premembi, katero ne privolijo Nemci. S tem je Čehom onemogočeno, popustiti obstrukcijo. Sklenili so jo nadaljevati in to tudi storili v včerajšnji seji. Vsled tega ni več dvoma, da se razpusti drž. zbor.

Delegacije. — Dne 12. t. m. je došel cesar v Budimpešto. Došel je tudi ministerski predsednik dr. Körber, da pri sprjemu predstavi cesarju delegate. Prva seja je pričela ob 4. uri popoldne, predsednikom je bil izbran vitez Jaworsky, podpredsednikom grof Vetter; poročevalec o proračunu v finančnem odseku ministerstva zunanjih del markij Bacquehem. Te dni je imel vnanji minister grof Gouichowsky svoj ekspozé. Proračun za leto 1901 znaša 357,043.700 K, torej presega isti lanski proračun za celih 19,393.316 K. Ta povišek se razdeli sledeče: za redne izdatke in sicer za vojsko 4 milijone, za izvenredne 11 milijonov kron ter za vojno mornarico nekaj čez 4 milijone kron. V nedeljo zjutraj ob 11. uri je cesar slovesno sprejel avstrijsko delegacijo. O slovesnem nagovoru je povdarjal predsednik vitez Jaworski, da so delegatje prepričani, da je treba skrbeti za zboljšanje naše vojske v razmerju, kakor to delajo druge velike države, seveda v kolikor to pripušča naša državna sredstva. Omenil je tudi zadnjega potovanja v Berlin in sijajnega vsprejema, ki se mu je priredil. Na to je predstavil ministerski predsednik dr. Körber cesarju novoizvoljeve delegate, katere je cesar kratko nagovarjal. Čehu dr. Kramaru je rekel cesar, da se nadeja, da bode kmalu omogočeno v našem državnem zboru normalno delovanje. Z vitezem Jaworskim in grofom Vetterjem se je pogovarjal o najbližjem državnozborskem programu. Sicer so pa jako opazili, da je trajal ves razgovor cesarjev z delegati le 20 minut. Cesarju pravijo, da se pozna, da je jako utrujen. Kasneje je cesar sprejel ogersko delegacijo; na nagovore obeh predsednikov je rekel cesar, da so razmere med aliiranimi (trozveznimi) državami najboljše ter, da se je to prijateljstvo nekako ponovilo baš pri zadnjem obisku v Berlinu. Sploh pa, da je Avstrija z vsemi državami v najboljših razmerah, posebno pa še z Rusijo, med katero vlada glede balkanskih zadev popolno sporazumljenje. V budgetnem odseku avstrijske delegacije je minister zunanjih del v ponedeljek razvil svoj ekspozé, ki ni družega, ko parafraza prestolnega govora. Proračun se je odobril po kratki debati, v kateri je Čeh dr. Slama izrekel ministru nezaupnico.

Cesar avstrijski v Berlinu. — Pri slavnosti gostiji v Berlinu, katere so se udeležili razun nemškega in avstro-ogerskega cesarja ter nemške cesarice vsi domači principi, italijanski in romunski prestolonasledniki, vsi zastopniki in odposlanec raznih evropskih suverenov, diplomacija, ministri in vojaški najvišji odličnjaki s svojimi damami, je imel nemški cesar na Frana Josipa I. napitnico, v kateri je dejal: „Težko mi je najti besed, da izrazim Vašemu Veličanstvu svojo in svojega naroda zahvalo za Vašega Veličanstva milostni novi poset . . . Moj narod vidi v Vašem Veličanstvu zvestega prijatelja in zaveznika mojega pokojnega g. deda, mojega gosp. očete in mene samega; in sedaj je prišlo Vaše Veličanstvo, da ponudi četrti generaciji neprecenljiv dar Vašega Veličanstva ljubezni in prijateljstva, zares najkrasnejši biser, ki je danes med darovi, danimi mojemu sinu. Hkratu pa je Vaše Veličanstvo svetu obznani, kako trdna in močna je zveza, katero je sklenilo Vaše Veličanstvo z mojim pokojnim g. dedom in

z vladarjem lepe južne dežele Italije. Zares, ta zveza ni le zveza mislij knezov, ampak se je — čim dalje časa obstoja — globoko vživela v prepričanje narodov. Kadar pa začnejo sraca narodov utripati hkratu, jih ni možno več razdružiti. Skupni interesi, skupni čuti, skupna radost in žalost vežejo naše tri narode danes že nad 20 let, in dasi so se tej zvezi često rogali in jo obsojali, se je trem narodom posrečilo, doslej ohraniti mir ter biti zaščit miru (Pod — piklhaubo! Op. uredništva.) Zato pa se danes klanja moj narod najmodrejšemu in najstarejšemu te zveze. Cesar Fran Josip I. pa je odgovoril: „Od pristrčnih besed Vašega Veličanstva globoko presunjen, se zahvaljujem iz polnega srca za lepi sprejem, ki ga mi je prirelo Vaše Veličanstvo. Srečen sem, da mi je bilo dano, izpolnujočemu že dolgo gojeno željo, stisniti roko Vašemu Veličanstvu v krogih Vaših. Neporušljivo prijateljstvo, ki Nas združuje, je dragocen zaklad naših držav in narodov. To z zvesto pomočjo našega spoštovanega prijatelja in zaveznika, Njega Veličanstva kralja Italije pomnoženo prijateljstvo je v Evropi obrambeni oklop miru. Za to blagoslovljeno delo, katero sem imel srečo začeti z Vašim slavnim dedom, si je pridobilo Vaše Veličanstvo kot možki branitelj tega za vse udeležence jednega dragooenega zaklada nevenljive zasluge. V veselem prepričanju, da bode naše prijateljstvo vztrajalo, dvigam časo.“ — V prvem hipu se je pomen tega potovanja v Berlin in teh napitnic močno pretiraval. Pozneje se je začel ta pomen utesnjevati. Vsekako pomeni ta pojav poglobljenje trozveze in to je stvar, katere ne moremo biti veseli.

Francija. — Minojo nedejjo je bila občinska volitev v vseh 36 občinah širne Francije. Te volitve so se pa vršile skrajno neugodno za sedanjo židoliberalno republiko Francosko: Zmagali so skoro povsodi monarhisti (kraljeva stranka) in socialisti, dreyfusovci so poparjeni. Poslanec Coppée (kršč. socialist) je brzojavil tovarišu Deroulédu: „Pariz je obsodil izdajsko vlado. Dobri Francozi so došli zmagoslavno v mestno hišo.“ Predno mine svetovna razstava, se utegne še mnogo spremeniti na evropskem obzorju. Morda ne išče zastoj cesar Viljem zvestih zaveznikov.

Italija. — Te dni se je zopet sešel parlament. Opozicija je koj prvo sejo razgnala in je vsled tega postal razpust zbornice neizogiben.

Črnagora. — Rusija je sedanjo podporo letnih 70 000 rubljev, ki jo je plačevala za črnogorsko armado, povečala na letnih 350.000 rubljev, kar ni le materialnega nego tudi političnega pomena.

Amerika in Transvaal. — Pred odhodom v Novi Jork je bursko odposlanstvo poslalo Zjedinjenim državam Severne Amerike ta-le razglas: „Ker so se razžirile napačne govorice o namenu našega potovanja, smatramo za potrebno, da spregovorimo o tem. Mi gremo v Ameriko, da vlado in narod zaprosimo podpore v dosego miru. Cilj, za katerem gremo, je edino ta, da se uporabijo temelji konference v Haagu. Za tem, kar smo opravili v prijazni nam Nizozemski, smatramo za najbolje, da se podamo v Ameriko k narodu, ki je pred sto leti pretrpel iste muke katere trpimo zdaj mi in katere je srečno prebil. Nadejamo se, da naš kile na svobodni narod Amerike ne bode brezuspešen. Svet pričakuje samo odgovora ameriškega naroda, da izve, da-li ima biti konec brezuspešnega prelivanja krvi. Mi smo prepričani, da nam ameriški narod ne odreče pomoči. Angleško časopisje mnogo in hudobno laže o naši nameri ameriškega potovanja a mi hočemo vse te laži ovreči z dokazom, da želimo samo mir, pravico in svobodo!“

Južna Afrika. — Iz resnih političnih krogov se poroča, da si tako oranjski kakor transvaalski Buri žele miru in zaključka vojne. Angleška premoč jih je utrudila in velike izgube v zadnjem času so jim potrle navdušenje. V prvih dneh vojne so bili družega mnenja, ker so redno bili zmagovalci,

zdaj pa se je stvar zasukala vsled odločne volje Angležev polastiti se Transvaala in Oranje ter ob enem rešiti svojo čast; Angleži žrtvujejo svojo prebivalstvo, denar in vse, samo da zmagajo, Buri pa so z vsemi sredstvi pri kraju. Mnogo njihovih družin so prišle na beraško palico in zapadle največjemu siromaštvu. Gospodarske posledice vojne pa se še niti prav pričele niso. K temu prihaja še tudi razočaranje glede nade, da jim pomorejo evropske velevlasti, radi tega, da se Buri ne bodo več dolgo upirali Angležem. To poročilo pa se malo zлага z upanjem Burov, da nastopi zanje Amerika. Vsekako si prizadeva majšal Roberts, da bi do 24. t. m., ko je god kraljice Viktorije, dosegel kak izvenreden vojni uspeh; najrajši bi zajel ta dan Pretorijo, glavno mesto in vladno stolico Transvaala. Temu cilju je namenjeno vse njegovo vojno prizadevanje. Drugo vprašanje je, če se mu to tudi posreči. Robertsova armada je na potu proti transvaalski meji. Kaže se, da se je za dolgo pot dobro pripravila. Buri se omikajo brez boja. Te dni so Angleži zavzeli drugo glavno mesto oranjsko, Kroonstadt. Predsednik Stejn je moral drugič z vso vlado bežati. Proglasil je Heilbron novim glavnim mestom, toda vse kaže da se Buri tudi tu ne bodo mogli braniti. Generalissimus burske armade Botha je neki že odredil, naj se opusti vse bojevanje v oranjski državi in naj se vsa armada zbere ob reki Vaal, da zabrani Angležem prehod in naskok na Johannesburg in na Pretorijo. Tam se bode pač bila odločitka. Tudi Angleži v Natalu so se zopet začeli gibati. General Buller je po kratkem boju pregnal Bure, ki so mu zapirali prehode čez Niggarsberge in zasedel Dundee. Zdaj mu je odprla pot v Transvaal in gotovo je, da bo skušal priti Robertsu na ta način na pomoč, da naskoči levo krilo Burov ob Vaalu. V očigled takemu položaju ni posebnega pomena, da so Angleži o Mafekingu zadnje nedeljo kapitulirali. Obleganje je trajalo več mesecev. Angleži bi se najbrž ne bili vladi, ako bi jim ne bilo zmanjkalo živil General Baden-Powell se je držal, dokler je mogel. Kapituliral je z 900 možmi. Ta posadka pač ni znatna. Na celokupni položaj to pač ne vpliva.

Kranjska mlinska obrt.

(Iz govora deželnega poslanca I. Lenarčiča v deželnem zboru kranjskem.)

(Dalje.)

Do leta 1897. veljalo je to pravilo, da se ni delalo razlike, ali je dotično žito bilo podelano v oni državni polovici ali v tej državni polovici, kajti refakcijske podatke za Trst in Reko bile so enake in sicer so znašale tedaj 108 K za 1 vagon od poprej imenovane črte do Trsta oziroma do Reke. Začetkom leta 1897., ko se je pričelo govoriti o ogerski nagodbi, ko se je začelo govoriti o tem, kako da so Ogri odškodovani, ako se jim vzame mlevski promet, od tedaj so oni izkoristili ta položaj in so potem pritiskali na tostransko državno polovico, zlasti na južno železnico, ki je, ugodivši tem težnjam, naenkrat za kranjske mline vzdignila izjemoma svojo refakcijsko postavko od 108 na 188 K od vagona, med tem ko je za druge cislitvanske in za ogerske provenijense bodisi za Reko, bodisi za Trst ostala ista postavka 108 K. Tako je torej kranjska mlinska obrt na